ΕΤΟΣ Α΄. *Ἐν Ἡρακλείῳ Κρήτης τῇ 10 Σεπτεμβρίου 1911* ΑΡΙΘ. 37

ΠΟΙΜΗΝ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΝ ΚΗΡΥΓΜΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ

ΥΠΟ ΤΗΣ ΕΝ ΚΡΗΤΗι ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

ΔΑΠΑΝΗι ΤΩΝ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑΚΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ ΚΡΗΤΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΥΡΙΑΚΗι ΠΡΟ ΤΗΣ ΥΨΩΣΕΩΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ

(Γ΄. 13—17)

Εἶπεν ὁ Κύριος· Οὐδεὶς ἀναβέβηκεν εἰς τὸν οὐρανόν, εἰμὴ ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς, ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, ὁ ὢν ἐν τῷ οὐρανῷ. Καὶ καθὼς Μωσῆς ὕψωσε τὸν ὄφιν ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὕτως ὑψωθῆναι δεῖ τὸν Υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται, ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον. Οὕτω γὰρ ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε τὸν Υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται, ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον. Οὐ γὰρ ἀπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν Υἱὸν αὐτοῦ εἰς τὸν κόσμον, ἵνα κρίνῃ τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σωθῇ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ.

Δύο μεγάλα καὶ σπουδαῖα μαθήματα, ἀγαπητοὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφοί, μᾶς διδάσκει τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον, τὸ ὁποῖον ἀνεγνώσθη σήμερον, πρῶτον ὅτι ὁ ἅγιος Θεὸς ἠγάπησε τόσον πολὺ τὸν κόσμον, ὥστε ἀπέστειλε τὸν Μονογενῆ του Υἱόν, τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, διὰ νὰ τὸν λυτρώσῃ ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν, καὶ δεύτερον ὅτι ὁ δι' αὐτὸν τὸν σκοπὸν ἐνανθρωπήσας Θεὸς δὲν ἦλθε διὰ νὰ κρίνῃ τὸν κόσμον, ἀλλὰ διὰ νὰ δώσῃ

εἰς αὐτὸν τὰ μέσα, διὰ νὰ σωθῇ. Τὰ δύο ταῦτα ἀντικείμενα ἂς εἶνε τὸ περιεχόμενον τῆς σημερινῆς μας ὁμιλίας.

Τὴν ἰδιαιτέραν ἀγάπην τοῦ ἁγίου Θεοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπον βλέπομεν ἀπὸ αὐτὸν τὸν καιρὸν τῆς δημιουργίας τοῦ κόσμου. Διότι ἐνῷ τὸν ἥλιον, τοὺς ἀστέρας, τὴν σελήνην, τὰ ζῷα, τὰ φυτά, τὴν ξηρὰν καὶ τὴν θάλασσαν ἐδημιούργησε μόνον διὰ τοῦ παντοδυνάμου λόγου του, μόνον δι᾽ ἑνὸς «γενηθήτω», διὰ τὴν πλάσιν τοῦ ἀνθρώπου λαμβάνει ἐξαιρετικὴν καὶ ἰδιαιτέραν φροντίδα. Τὸν πλάσσει μὲ τὰς ἰδίας του χεῖρας, τὸν πλάσσει «κατ᾽ εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν αὐτοῦ»· τὸν προικίζει μὲ ψυχὴν ἀπὸ τὴν ἰδίαν του πνοήν, ψυχὴν πνευματικήν, ἄϋλον καὶ ἀθάνατον· τὸν στολίζει μὲ λογικὸν νοῦν, διὰ νὰ σκέπτεται, μὲ πολλὰ πλεονεκτήματα, διὰ νὰ διαφέρῃ ἀπὸ τὰ λοιπὰ δημιουργήματα· τὸν ἐγκαθιδρύει μέσα εἰς τὸν παράδεισον καὶ τὸν ἀνακηρύττει βασιλέα τῆς κτίσεως. Παραβαίνει ὁ ἀγαπώμενος ἄνθρωπος τὴν ἐντολὴν τοῦ ἀγαπῶντος Θεοῦ· τιμωρεῖ ὁ δίκαιος Πλάστης τὸ ἁμαρτῆσαν πλάσμα· ἀλλὰ δὲν παύει καὶ ἡ πρὸς αὐτὸν ἀγάπη τοῦ Δημιουργοῦ. Κατ᾽ αὐτὴν τὴν φοβερὰν στιγμὴν τῆς ἀποφάσεως τῆς καταδικαστικῆς κατὰ τοῦ ἀνθρώπου ἀναφαίνεται ἡ ἄπειρος ἀγάπη τοῦ Θεοῦ πρὸς αὐτὸν (Γεν. Γ΄. 14—17). Ἀπομακρύνει ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὸν παράδεισον πρὸς τιμωρίαν του, καὶ ἀπομακρύνεται καθ᾽ ἑκάστην ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τὸν Θεὸν πρὸς ἀπώλειάν του. Ἐν τούτοις ὁ ἅγιος Θεὸς διὰ τῶν προφητῶν, διὰ τῶν διδασκάλων, διὰ τῶν θεοπνεύστων ἀνδρῶν θέλει, ἐπιθυμεῖ καὶ προσπαθεῖ ἐξ ἀγάπης πρὸς τὸν ἄνθρωπον, νὰ διανοίξῃ τοὺς ὀφθαλμούς του, νὰ κατανοήσῃ τὸν πεπαλαιωμένον δρόμον, τὸν ὁποῖον περιπατεῖ, νὰ τὸν ἐγκαταλίπῃ καὶ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν εὐθεῖαν ὁδόν, καὶ νὰ ἐπιστρέψῃ καὶ πάλιν ἐξ οἰκείας θελήσεως πρὸς αὐτόν. Ἐλέγχεται, ἐπιπλήττεται, τιμωρεῖται πολλάκις καὶ αὐστηρῶς πρὸς διόρθωσίν του ἐξ ἀγάπης τοῦ ἁγίου Θεοῦ. Εἰς ὅλα αὐτά, ἀγαπητοί, δὲν φαίνεται ὀφθαλμοφανῶς ἡ πατρικὴ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπον; Ἀλλὰ τὴν μεγάλην, τὴν τρανήν, τὴν ἀδιαφιλονείκητον ἀπόδειξιν τῆς θείας ταύτης ἀγάπης μᾶς δίδει ἡ ἐνανθρώπησις τοῦ Κυρίου ἡμῶν. Βλέπων ὁ πανάγαθος Θεὸς τὴν ἐλεεινὴν κατάστασιν, εἰς τὴν ὁποίαν περιῆλθεν ὁ ἄνθρωπος προνοεῖ καὶ λαμβάνει φροντίδα περὶ αὐτοῦ, ὡς φιλόστοργος πατὴρ περὶ τῶν τέκνων του. Καὶ ἀποστέλλει ὄχι πλέον προφήτην, ὄχι ἅγιον ἄνθρωπον, ὄχι ἄγγελον, ἀλλ᾽ αὐτὸν τὸν Μονογενῆ του Υἱόν, καὶ λαμβάνει σάρκα καὶ μορφὴν ἀνθρωπίνην ἀπὸ τὴν ἀειπάρθενον Θεοτόκον Μαρίαν, καὶ γεννᾶται ἐν φάτνῃ ἑνὸς σπηλαίου καὶ βαπτίζεται, καὶ κηρύττει τὸν θεῖον λόγον καὶ διδάσκει λόγῳ καὶ ἔργῳ τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν ἀρετήν, καὶ θαυματουργεῖ πρὸς ἀπόδειξιν καὶ τῆς θείας του προελεύσεως καὶ τῆς ἀγάπης του πρὸς τὴν πάσχουσαν ἀνθρωπότητα, καὶ τέλος ἐπισφραγίζει ὅλα αὐτὰ διὰ τοῦ σταυρικοῦ του θανάτου. «Ἑαυτὸν ἐκένωσε μορφὴν δούλου λαβών, ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων γενόμενος· καὶ ἐταπείνωσεν ἑαυτὸν γενόμενος ὑπήκοος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ» (Φιλιπ. Β΄. 7—8). Καὶ ὅλα αὐτὰ ἐκ ποίου ἐλατηρίου προέρχονται καὶ πρὸς ποῖον σκοπὸν γίνονται; Ἐξ ἀληθοῦς ἀγάπης πρὸς τὸν ἄνθρωπον, πρὸς σωτηρίαν τοῦ ἀνθρώπου. «Μείζονα ταύτης ἀγάπην οὐδεὶς ἔχει, ἵνα τις τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θῇ ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ» (Ἰωάν. ΙΕ΄. 13).

Ἀφοῦ λοιπὸν τοιαύτην ἀγάπην ἀποδεδειγμένως ἔδειξεν ὁ ἅγιος Θεὸς καὶ δεικνύει ἀκόμη καὶ θὰ δεικνύῃ εἰς τοὺς ἀνθρώπους εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα, τί ἐπιβάλλεται εἰς τοὺς τόσῳ πολὺ ἀγαπωμένους ἡμᾶς νὰ κάμνωμεν; Ν' ἀγαπῶμεν αὐτόν, νὰ λατρεύωμεν αὐτὸν ἐξ ὅλης ψυχῆς καὶ καρδίας καὶ τὴν ἀγάπην μας αὐτὴν νὰ τὴν ἀποδεικνύωμεν ἐν τῇ τηρήσει τῶν ἐντολῶν του, ἐν τῇ ὁποίᾳ καταφαίνεται ἡ ἀληθής, ἡ πραγματική, ἡ εἰλικρινὴς πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπη. «Ὁ ἔχων τὰς ἐντολάς μου καὶ τηρῶν αὐτάς, ἐκεῖνος ἐστιν ὁ ἀγαπῶν με» (Ἰωάν. ΙΔ'. 21).

Ἄς μελετήσωμεν τώρα καὶ τὸ δεύτερον μάθημα τοῦ σημερινοῦ Εὐαγγελίου, ὅτι ὁ Σωτὴρ «οὐκ ἦλθεν ἵνα κρίνῃ τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σωθῇ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ». Ὁ σκοπὸς τῆς ἐλεύσεως τοῦ θείου Λυτρωτοῦ εἰς τὸν κόσμον εἶνε πολὺ φανερὸς καὶ πολὺ γνωστός, ἡ ἀπολύτρωσις τοῦ ἀνθρώπου, ἡ σωτηρία αὐτοῦ. Ἆρά γε ὅμως ἐξετελέσθη; Ἆρά γε συνετελέσθη ἡ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου; Ἆρά γε ἔσωσεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον; Διὰ τὴν σωτηρίαν ἡμῶν, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, χρειάζονται δύο παράγοντες, ἡ θεία χάρις καὶ ἡ ἰδική μας θέλησις. Οὔτε ἡ θεία χάρις μόνη, οὔτε ἡ ἰδική μας θέλησις μόνη ἠμπορεῖ νὰ προξενήσῃ τὴν σωτηρίαν μας, ἀλλὰ καὶ αἱ δύο μαζί· ἀπαράλλακτα ὅπως τὸ πτηνὸν δὲν ἠμπορεῖ νὰ πετάξῃ μὲ μίαν μόνον πτέρυγα, ἀλλὰ ἔχει ἀνάγκην καὶ ἀπὸ τὰς δύο, τοιουτοτρόπως καὶ διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ ἀνθρώπου χρειάζεται καὶ ἡ θεία χάρις καὶ ἡ θέλησις τοῦ ἀνθρώπου. Καὶ τὴν μὲν θείαν χάριν ἔφερεν ἄφθονον καὶ δαψιλῆ ὁ ἐνανθρωπήσας Θεός· τὴν ἀπεταμίευσεν εἰς τὴν ἁγίαν του Ἐκκλησίαν, τὴν διεσκόρπισε καὶ τὴν διασκορπίζει εἰς ὅλον τὸν κόσμον διὰ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου, διὰ τῶν ἱερῶν Μυστηρίων. Ἑπομένως ὁ πρῶτος παράγων τῆς σωτηρίας μας ὑπάρχει. Ἀλλὰ ὁ δεύτερος παράγων, ἡ ἰδική μας θέλησις, ὑπάρχει; Δυστυχῶς ὁ βίος μας, τὰ ἔργα μας, ἡ διαγωγή μας, ἡ παρακοή μας εἰς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ἡ ἀδιαφορία μας, ὅσον ἀφορᾷ τὰ πρὸς τὴν θρησκείαν καθήκοντά μας, ἡ ἀσέβεια ἡ ὁποία ἐμφαίνεται καὶ εἰς τοὺς λόγους καὶ εἰς τὰ ἔργα μας, ἡ ἀντιχριστιανική μας, μὲ μίαν λέξιν, ζωή, διαβεβαιοῦν ὅτι ὁ δεύτερος παράγων τῆς σωτηρίας μας, ἡ ἰδική μας θέλησις δὲν ὑπάρχει. Καὶ λοιπὸν ἡ σωτηρία μας δὲν συντελεῖται, διότι δὲν θέλομεν ἡμεῖς. Καὶ ἀνθιστάμεθα ἡμεῖς, καὶ ἀντιπράττομεν ἡμεῖς, εἰς τὴν σωτηρίαν μας καὶ δὲν συντελεῖται οὕτω ἐξ αἰτίας μας. Διὰ τί λοιπὸν—θὰ ἐρωτήσωμεν—διὰ τὶ ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἰς τὸν κόσμον, ἀφοῦ ὁ κόσμος δὲν σώζεται; Διὰ νὰ δώσῃ εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὴν θείαν χάριν, διὰ νὰ χορηγήσῃ εἰς αὐτοὺς τὰ μέσα, διὰ νὰ δείξῃ εἰς αὐτοὺς τὸν δρόμον τῆς σωτηρίας καὶ νὰ ἐνδυναμώσῃ τὴν ἀσθένειαν αὐτῶν τὴν στιγμήν, κατὰ τὴν ὁποίαν θέλουν νὰ σωθοῦν, ἀλλὰ αἱ δυνάμεις των δὲν ἐπαρκοῦν. Ἰδοὺ διὰ τί ἦλθε. Ἐὰν δὲν ἦτο ἀναγκαιοτάτη διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἡ ἰδική του θέλησις, ἀλλὰ ἤρκει μόνον ἡ θεία χάρις, τότε καμμία ἀπολύτως ἀνάγκη δὲν θὰ ἦτο νὰ γίνῃ ἄνθρωπος ὁ Θεός, νὰ χύσῃ τὸ τίμιον αἷμά του ἐπάνω εἰς τὸν Σταυρόν, διότι διὰ τῆς θείας παντοδυναμίας καὶ χάριτος θὰ κατωρθοῦτο τοῦτο. Ἀλλὰ τοιαύτη σωτηρία δὲν θὰ εἶχεν οὐδεμίαν ἀξίαν, διότι δὲν θὰ ἦτο ἀποτέλεσμα καὶ τῆς ἀνθρωπίνης θελήσεως.

Παρακούοντες, ἀδελφοί, εἰς τὰς θείας ἐντολάς, ἀνθιστάμεθα εἰς τὴν

σωτηρίαν μας, ἀντιπράττοντες οὕτω καὶ ἐξουδετεροῦντες τὸν ἅγιον σκοπὸν τῆς θείας ἐνανθρωπήσεως. Ὑπακούοντες εἰς αὐτὰς δεικνύομεν ὅτι θέλομεν τὴν σωτηρίαν μας, συνεργοῦντες οὕτω καὶ βοηθοῦντες εἰς τὸν σκοπὸν τῆς θείας ἐνανθρωπήσεως. Ἂς κάμνωμεν τὸ δεύτερον, ἂς ἐκτελῶμεν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, καὶ διὰ τῆς θείας χάριτος καὶ τῶν χριστιανικῶν ἡμῶν ἔργων σωζόμεθα.

ΑΙ ΕΝΤΟΛΑΙ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

ΤΕΤΑΡΤΗ ΕΝΤΟΛΗ

Ε΄.

«***Μνήσθητι τὴν ἡμέραν τῶν Σαββάτων, ἁγιάζειν αὐτήν.***»

Εἴδομεν εἰς τὴν προηγουμένην ὁμιλίαν, ὅτι τὸ ἔργον, τὸ ὁποῖον ἐπιβάλλεται εἰς πάντα Χριστιανὸν κατὰ τὴν ἁγίαν ἡμέραν τῆς Κυριακῆς, εἶναι νὰ παρίσταται τακτικῶς καὶ ἀνελλιπῶς εἰς τὴν θείαν Λειτουργίαν. Περὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος θὰ ὁμιλήσωμεν καὶ σήμερον.

Ὀφείλομεν, ἢ διὰ νὰ ὁμιλήσω σαφέστερον, ἔχομεν καθῆκον ἀπαράβατον ὅλοι ἐν γένει οἱ Ὀρθόδοξοι Χριστιανοὶ νὰ παριστάμεθα εἰς τὴν θείαν Λειτουργίαν αὐτοπροσώπως μὲ τὸ ἴδιον ἡμῶν σῶμα, καὶ νὰ παραμένωμεν ἐν αὐτῇ ἀπ᾽ ἀρχῆς μέχρι τέλους ἔχοντες προσηλωμένον καὶ τὸν νοῦν ἡμῶν καὶ τὴν ψυχὴν εἰς τὰ τελούμενα. Οἱ λόγοι οἱ ἐπιβάλλοντες ἡμῖν τὸ καθῆκον τοῦτο, ἐκτὸς τῶν ὅσων ἐν τῇ προηγουμένῃ ὁμιλίᾳ ἡμῶν ἀνεφέραμεν, εἶναι καὶ οἱ ἑπόμενοι:

Ἐν πρώτοις τὸ καθῆκον τοῦτο ἐπιβάλλει ἡμῖν ἡ ἁγία ἡμῶν Ἐκκλησία. Οἱ πάντες γινώσκομεν ὅτι ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ λίαν ἐνωρὶς ἱδρύθησαν καὶ διωργανώθησαν Πατριαρχεῖα, Ἀρχιεπισκοπαί, Μητροπόλεις, ἐπισκοπαί, ἐνορίαι. Ἕκαστον Πατριαρχεῖον εἶχεν ἐπὶ κεφαλῆς τὸν Πατριάρχην, πᾶσα Μητρόπολις τὸν Μητροπολίτην, πᾶσα ἐπισκοπὴ τὸν Ἐπίσκοπον, καὶ ἑκάστη ἐνορία τὸν Ἱερέα, τὸν ἑαυτῆς ἐφημέριον. Διατί δὲ ὅλα ταῦτα; Διὰ τὴν διακυβέρνησιν βεβαίως καὶ τὴν διοίκησιν τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ κυρίως καὶ πρωτίστως, διὰ νὰ διευκολυνθῇ καὶ καταστῇ δυνατὴ ἡ προσέλευσις τῶν πιστῶν εἰς τὴν θείαν Λειτουργίαν. Διὰ τὸν λόγον δὲ τοῦτον καὶ Πατριάρχαι καὶ Μητροπολῖται καὶ Ἀρχιεπίσκοποι καὶ Ἐπίσκοποι καὶ ἐφημέριοι εἶχον καθῆκον ὄχι ἁπλῶς νὰ συμβουλεύωσι καὶ νὰ προτρέπωσιν, ἀλλὰ καὶ νὰ πειθαναγκάζωσι τοὺς Χριστιανοὺς εἰς τὸ νὰ προσέρχωνται εἰς τὴν θείαν Λειτουργίαν. Ἐπίσκοπος ἢ ἱερεὺς παραμελῶν τὸ ἱερὸν τοῦτο καθῆκον, ἐθεωρεῖτο ἄξιο

τιμωρίας. Αἱ Οἰκουμενικαὶ δὲ ἀφ᾿ ἑτέρου Σύνοδοι καθὼς καὶ αἱ τοπικαὶ Σύνοδοι, οὐ μόνον ἐπιβάλλουσι τὸ ἱερὸν τοῦτο καθῆκον τοῖς Χριστιανοῖς, ἀλλὰ ταυτοχρόνως καὶ ὁρίζουσι ποινὰς φοβερὰς δι᾿ ἐκείνους ἐκ τῶν Χριστιανῶν, ὅσοι τυχὸν ἤθελον παραμελήσει τὸ καθῆκον τοῦτο. Ἡ ποινὴ δὲ ἡ ὁριζομένη ὑπὸ τῆς Ἕκτης Οἰκουμενικῆς Συνόδου κατὰ τῶν μὴ προσερχομένων εἰς τὴν θείαν Λειτουργίαν ἐπὶ τρεῖς κατὰ συνέχειαν Κυριακὰς εἶναι διὰ μὲν τοὺς κληρικοὺς ἡ καθαίρεσις, διὰ δὲ τοὺς λαϊκοὺς ὁ ἀφορισμός. «*Εἴ τις*, ἐντέλλεται ὁ 80 Κανὼν τῆς Ἕκτης Οἰκουμενικῆς Συνόδου, «*εἴ τις Ἐπίσκοπος ἢ πρεσβύτερος ἢ Διάκονος, ἢ τῶν » ἐν τῷ Κλήρῳ καταλεγομένων, ἢ λαϊκός, μηδεμίαν ἀνάγκην βαρυτέραν » ἔχοι, ἢ πρᾶγμα δυσχερές, ὥστε ἐπὶ πλεῖστον ἀπολείπεσθαι τῆς ἑαυτοῦ » Ἐκκλησίας· ἀλλ᾿ ἐν πόλει διάγων, τρεῖς Κυριακὰς ἡμέρας ἐν τρισὶν » ἑβδομάσι μὴ συνέρχοιτο· Εἰ μὲν κληρικὸς εἴη, καθαιρείσθω· εἰ δὲ λαϊ- » κὸς ἀποκινείσθω τῆς κοινωνίας.*» τ. ἔ. Ἐάν τις χωρὶς νὰ ἦναι ἀσθενὴς ἢ νὰ ἔχῃ ἄλλην ἀφορμὴν ἀνυπέρβλητον, ἐν ᾧ εὑρίσκεται μέσα εἰς τὴν πόλιν ἢ εἰς τὸ χωρίον του, ἀπουσιάσῃ ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν ἐπὶ τρεῖς κατὰ συνέχειαν Κυριακάς, ἤτοι ἐπὶ τρεῖς ὁλοκλήρους ἑβδομάδας μείνῃ χωρὶς λειτουργίαν, χωρὶς νὰ παραστῇ αὐτοπροσώπως εἰς τὴν θείαν λειτουργίαν, ὁ τοιοῦτος, ἐὰν μὲν ἦναι κληρικός, ἀμέσως νὰ καθαιρῆται τῆς ἱερωσύνης, ἐὰν δὲ ἦναι λαϊκός, νὰ ἀποκόπτηται τῆς κοινωνίας τῶν πιστῶν, ἤτοι νὰ ἀφορίζηται· διότι εἰς τὸν τοιοῦτον Χριστιανὸν ἓν ἀπὸ τὰ δύο συμβαίνει, ἢ δὲν εἶναι πιστός, ἢ εἶναι μὲν πιστός, ἀλλὰ καταφρονεῖ τὴν θείαν Λειτουργίαν. Ἰδοὺ λοιπὸν ὁ πρῶτος λόγος, δι᾿ ὃν ὀφείλομεν νὰ παριστάμεθα εἰς τὴν θείαν Λειτουργίαν, διότι ἐπιβάλλει ἡμῖν τὸ καθῆκον τοῦτο ἡ μήτηρ ἡμῶν Ἐκκλησία, καὶ διότι ἅμα ὁ Χριστιανὸς ἀπομακρυνθῇ ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν, ἤτοι ἅμα παύσῃ νὰ προσέρχηται τακτικῶς καὶ παρίσταται μετὰ πίστεως θερμῆς καὶ εὐλαβείας εἰς τὴν θείαν Λειτουργίαν, ἀμέσως παύει καὶ τοῦ νὰ ἦναι πλέον Χριστιανός, ἀμέσως ὑποπίπτει, χωρὶς νὰ τὸ ἐννοῇ καὶ νὰ τὸ αἰσθάνεται, ἀμέσως λέγομεν ὑποπίπτει ὑπὸ τὸν φρικτὸν ἀφορισμὸν τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων, ἤτοι εἰς τὸν αἰώνιον ψυχικὸν θάνατον.

Δεύτερος λόγος, δι᾿ ὃν ὀφείλομεν νὰ παριστάμεθα εἰς τὴν θείαν Λειτουργίαν εἶναι τὰ ὠφελήματα, τὰ ὁποῖα προσποριζόμεθα ἐκ τῆς ἐκπληρώσεως τοῦ καθήκοντος τούτου. Ταῦτα δ᾿ εἶναι καὶ πολλὰ καὶ πολύτιμα.

Ἡ θεία Λειτουργία εἶναι ἡ πανηγυρικωτέρα ἀπόδειξις τοῦ ὅτι ὅλοι οἱ Χριστιανοὶ ἀποτελοῦμεν μίαν οἰκογένειαν, τῆς ὁποίας ἀρχηγὸς μὲν εἶναι ὁ Ἱερεύς, μέλη δὲ οἱ παριστάμενοι ἐν τῇ Λειτουργίᾳ Χριστιανοί. Ἡ θεία Λειτουργία εἶναι ἡ ζωηροτέρα εἰκὼν τῆς ἑνότητος τῶν Χριστιανῶν, τοῦ ὅτι οἱ Χριστιανοὶ ἑκάστης ἐνορίας εἶναι μικρὸς χριστιανικὸς κόσμος ἐν τῷ μεγάλῳ τῆς Χριστιανωσύνης κόσμῳ. Γινώσκετε πάντες τίνι τρόπῳ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐχόρτασε τοὺς πεντακισχιλίους ἄνδρας ἐν τῇ ἐρήμῳ διὰ τῶν πέντε ἄρτων· «*ἐπέταξε* τοῖς Ἀποστόλοις, ἱστορεῖ ὁ Εὐαγγελιστὴς Μάρκος, «*ἀνακλῖναι πάντας συμπόσια συμπόσια » ἐπὶ τῷ χλωρῷ χόρτῳ. Καὶ ἀνέπεσον πρασιαὶ πρασιαὶ ἀνὰ ἑκατὸν καὶ » ἀνὰ πεντήκοντα*», ἔπειτα διέταξε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἵνα διανείμωσι τοὺς ὑπ᾿ Αὐτοῦ εὐλογηθέντας ἄρτους εἰς ἑκάστην *πρασιάν*. Τὸ ἴδιον πράτ-

τει καὶ σήμερον ἡ Ἐκκλησία. Τοὺς Χριστιανοὺς πάντας ὑπήγαγεν εἰς ἐνορίας προϊστάμενον δὲ τῆς ἐνορίας ἔταξε τὸν ἱερέα, ὅστις διανέμει τὸν ἄρτον τῆς εὐλογίας, τὸν ἄρτον τῆς ζωῆς εἰς τοὺς ἐν τῇ θείᾳ Λειτουργίᾳ παρισταμένους Χριστιανούς. Λοιπὸν ἡ τρανωτέρα ἀπόδειξις τοῦ ὅτι ὅλοι ἀνεξαιρέτως οἱ Χριστιανοὶ ἀποτελοῦμεν μίαν οἰκογένειαν εἶναι τὸ παρίστασθαι ἐν τῇ θείᾳ Λειτουργίᾳ. Χριστιανὸς οὐδόλως συχνάζων ἐν τῇ θείᾳ λειτουργίᾳ ἢ δίκην μετεώρου φαινόμενος ἐν αὐτῇ δι᾽ ὀλίγας στιγμάς, οὗτος δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὅτι ἀποτελεῖ μέλος τῆς χριστιανικῆς οἰκογενείας. Εἶναι δὲ δυνατὸν νὰ φαντασθῇ τις μεγαλοπρεπέστερον θέαμα ἀπὸ τοῦ θεάματος τοῦ νὰ συνωστίζηται ὁλόκληρος κόσμος μιᾶς ἐνορίας, ἄνδρες, γυναῖκες, παιδία, ὑπηρέται, νέοι, γέροντες, πτωχοί, πλούσιοι γραμματισμένοι, ἀγράμματοι, ἐντὸς τοῦ Ναοῦ τοῦ Θεοῦ πρὸς ἀκρόασιν τῆς θείας Λειτουργίας κατὰ τὰς ἁγίας ἡμέρας τῶν Κυριακῶν καὶ ἑορτῶν ; Εἶναι δυνατὸν δὲ νὰ παρίδῃ ἡ ἀγαθότης τοῦ Θεοῦ τῶν Χριστιανῶν τούτων τὴν εὐλάβειαν ;

Διὰ τὸν λόγον δ᾽ ἀκριβῶς τοῦτον ἡ κατὰ τὴν ὥραν τῆς θείας Λειτουργίας γινομένη προσευχὴ εἶναι ἡ ἰσχυροτέρα καὶ ἀποτελεσματικωτέρα πάσης ἄλλης προσευχῆς. Ὁ κατὰ τὴν θείαν λειτουργίαν προσευχόμενος ἔχει μείζονας ἐλπίδας, ὅτι ἡ προσευχὴ αὐτοῦ θέλει εἰσακουσθῇ εὐκολώτερον, πρῶτον, διότι ἡ προσευχὴ ἡμῶν κατὰ τὴν φρικτὴν ἐκείνην ὥραν εἶναι ἐκτενεστέρα, θερμοτέρα καὶ ἐξέρχεται ἐκ τοῦ βάθους τῶν καρδιῶν ἡμῶν, καὶ δεύτερον, διότι ἡ προσευχὴ ἡμῶν τότε εἶναι γενικωτέρα, ἤτοι προσευχόμεθα οὐχὶ ὑπὲρ ἡμῶν αὐτῶν μόνων, ἀλλὰ ὑπὲρ τοῦ σύμπαντος κόσμου, ὑπὲρ τῆς ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας, καὶ τῆς ἱεραρχίας αὐτῆς, ὑπὲρ τοῦ Ἔθνους καὶ τῆς πολιτείας, εἰς ἣν ἀνήκομεν καὶ τῶν κυβερνητῶν αὐτῶν, ὑπὲρ τοῦ περιεστῶτος λαοῦ, τῶν πλεόντων, ὁδοιπορούντων, τῶν δι᾽ εὐλόγους αἰτίας ἀπολειφθέντων, ὑπὲρ τῶν εὐσεβῶν Χριστιανῶν, ὑπὲρ τῶν ἁμαρτωλῶν, ὑπὲρ τῶν πενήτων, ὑπὲρ τῶν νοσούντων, ὑπὲρ τῶν διωκομένων καὶ καταδυναστευομένων καὶ τῶν ἐν φυλακαῖς ἀδίκως κρατουμένων καὶ ὑπὲρ πάσης ψυχῆς Χριστιανῶν Ὀρθοδόξων θλιβομένων καὶ κακουχουμένων καὶ τῆς τοῦ Θεοῦ βοηθείας ἐπιδεομένων. Κατὰ τὴν θείαν Λειτουργίαν ἡ ἰδία προσευχὴ ἐξέρχεται ἐκ τοῦ βάθους τῶν καρδιῶν καὶ ἐκ τῶν χειλέων ὅλων τῶν παρισταμένων Χριστιανῶν καὶ νομίζει τις ὅτι εὑρίσκεται καὶ ζῇ εἰς τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, καθ᾽ ἣν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἐλάλουν τὴν αὐτὴν γλῶσσαν. Κατὰ τὴν ὥραν τῆς θείας Λειτουργίας ὁ Διάκονος προσκαλεῖ πάντας ἡμᾶς ἵνα δεηθῶμεν τοῦ Κυρίου *ὑπὲρ εὐφορίας τῶν καρπῶν τῆς γῆς*. Ὁ Ἱερεὺς ἀφ᾽ ἑτέρου εὔχεται ἐκτενῶς λέγων· «*εὐκράτους καὶ ἐπωφελεῖς τοὺς ἀέρας ἡμῖν χάρισαι· ὄμβρους εἰρηνικοὺς τῇ γῇ πρὸς καρποφορίαν δώρησαι*». Ἡμεῖς δὲ σπεύδομεν τότε ἑνὶ στόματι καὶ μιᾷ καρδίᾳ νὰ ἀναβοήσωμεν τὸ πολυσήμαντον ἐκεῖνο καὶ πανίσχυρον, «*Κύριε ἐλέησον*». Καὶ εἰσακούει ἡμῶν ὁ Κύριος, καὶ ἐλεεῖ ἡμᾶς ὁ πολυέλεος καὶ πολυεύσπλαγχνος Θεὸς ἡμῶν καὶ δωρεῖται ἡμῖν οὐ μόνον τὰ ἐγκόσμια ἀλλὰ καὶ τὰ ὑπερκόσμια ἀγαθά. Ἐὰν ἤδη κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην εὑρεθῶμεν ἐξηπλωμένοι ἐπὶ τῆς κλίνης, ἢ περιπεπλεγμένοι εἰς ὑποθέσεις καὶ ἀσχολίας τῆς ἀγορᾶς, ἢ καὶ κυλιόμενοι ἐν καπηλείοις καὶ καφενείοις, ἢ ἐργαζόμενοι ἐν τοῖς ἀγροῖς ἢ τοῖς ἐργαστηρίοις ἡμῶν,

τότε ποῖος θὰ δεηθῇ τοῦ Κυρίου, ὅπως ἐλεήσῃ ἡμᾶς; Μήπως οἱ κωφοὶ καὶ βωβοὶ καὶ ψυχροὶ τοῖχοι τῆς Ἐκκλησίας; Ἀλλοίμονον Χριστιανοί μου! Καὶ ἔπειτα γογγύζομεν διότι οἱ ἀγροὶ ἡμῶν δὲν ἀμείβουσι τοὺς κόπους καὶ ἱδρῶτας ἡμῶν, διότι τὰ δένδρα ἡμῶν δὲν καρποφοροῦσιν, ἢ διότι οἱ καρποὶ σήπονται, σκωληκιάζουν, καταστρέφονται! «*Μνήσθητι Κύριε,* εὔχεται προσέτι ὁ ἱερεὺς ἐν φόβῳ καὶ τρόμῳ πρὸ τῶν φρικτῶν Μυστηρίων τοῦ Σώματος καὶ Αἵματος τοῦ Χριστοῦ παριστάμενος καὶ τὸ γόνυ τῆς καρδίας αὐτοῦ κλίνων, «*Μνήσθητι, Κύριε, τοῦ περιεστῶτος » λαοῦ ... καὶ ἐλέησον αὐτούς ... Τὰ ταμεῖα αὐτῶν ἔμπλησον παντὸς » ἀγαθοῦ· τὰς συζυγίας αὐτῶν ἐν εἰρήνῃ καὶ ὁμονοίᾳ διατήρησον· τὰ νή- » πια ἔκθρεψον· τὴν νεότητα παιδαγώγησον· τὸ γῆρας περικράτησον ... » τοῖς πλέουσι σύμπλευσον· τοῖς ὁδοιποροῦσι συνόδευσον· χηρῶν πρόστηθι » ὀρφανῶν ὑπεράσπισον· αἰχμαλώτους ῥῦσαι· νοσοῦντας ἴασαι· τῶν ἐν... » ἐξορίαις, καὶ πάσῃ θλίψει καὶ ἀνάγκῃ καὶ περιστάσει ὄντων μνημόνευ- » σον ὁ Θεός ... Καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ σου, μνήσθητι, Κύριε ὁ Θεὸς » ἡμῶν, καὶ ἐπὶ πάντας ἔκχεον τὸ πλούσιόν σου ἔλεος... Αὐτὸς τοῖς πᾶσι » τὰ πάντα γενοῦ, ὁ εἰδὼς ἕκαστον καὶ τὸ αἴτημα αὐτοῦ, οἶκον καὶ τὴν » χρείαν αὐτοῦ...*» Καὶ ὅμως ὁ ἕκαστος οὗτος τῶν Χριστιανῶν δὲν παρίσταται κατὰ τὴν μεγάλην καὶ ἐπίσημον ταύτην στιγμὴν ἵνα ἀναφωνήσῃ τὸ μέγα ἐκεῖνο καὶ θαυματουργὸν Ἀμὴν τ. ε. Γένοιτο, Κύριε τὸ ἔλεός σου ἐφ᾽ ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον ἡμῶν! Ἔπειτα παραπονούμεθα διότι τὰ ταμεῖα ἡμῶν εἶναι κενά, διότι αἱ ἔριδες καὶ τὰ σκάνδαλα λυμαίνονται τὰς συζυγίας ἡμῶν, διότι ἡ νεότης μένει ἀπαιδαγώγητος, διότι τὸ γῆρας μένει ἀχειραγώγητον, διότι αἱ χῆραι καὶ τὰ ὀρφανὰ μένουσιν ἀπροστάτευτα, διότι αἱ θλίψεις, αἱ στενοχωρίαι αἱ καταστροφαὶ εἶναι αἱ καθημεριναὶ μάστιγες τῶν ἡμετέρων οἴκων, καὶ διότι οὐδεὶς ὑπάρχει, ὅστις νὰ τείνῃ ἡμῖν χεῖρα βοηθείας!

Μάθετε ὅμως, Χριστιανοί μου, ὅτι, «*ἡ βοήθεια τῶν ἀβοηθήτων, ἡ » ἐλπὶς τῶν ἀπηλπισμένων, ὁ τῶν χειμαζομένων σωτήρ, ὁ τῶν πλεόντων » λιμήν, ὁ τῶν νοσούντων ἰατρός, ὁ πᾶσαν πόλιν καὶ χώραν ῥυόμενος » ἀπὸ λιμοῦ, λοιμοῦ, σεισμοῦ, καταποντισμοῦ, πυρός, μαχαίρας, ἐπιδρο- » μῆς ἀλλοφύλων καὶ ἐμφυλίου πολέμου,*» εἶναι μόνος ὁ Κύριος, Οὗ τὸ ἔλεος ἐπικαλούμεθα κατὰ τὴν θείαν Λειτουργίαν ἔχοντες προκείμενον αὐτὸ τὸ πανάχραντον Αὐτοῦ Σῶμα καὶ τὸ τίμιον Αἷμα! Εἶναι δὲ μεγάλη ἡ δύναμις καὶ θαυματουργὸς ἡ ἐνέργεια τῆς προσευχῆς, ἡ ὁποία γίνεται ὑπὸ τῶν πιστῶν κατὰ τὴν ὥραν τῆς θείας Λειτουργίας. Ἡ κοινὴ αὕτη ὅλων ὁμοῦ τῶν Χριστιανῶν προσευχὴ εἶναι τρόπον τινὰ ἐκβιασμὸς τοῦ Θεοῦ· ὁ ἐκβιασμὸς δ᾽ οὗτος εἶναι ἀρεστὸς εἰς τὸν Θεόν. Ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος λέγει· Ὅταν προσευχώμεθα ὅλοι μαζί, τότε ἀναπέμπομεν πρὸς τὸν Θεὸν κραυγὴν ἰσχυράν, κραυγὴν οἱονεὶ ἐκβιαστικήν, τὴν ὁποίαν ὁ Θεὸς δὲν δύναται νὰ μὴ ἐπακούσῃ. Καὶ τῷ ὄντι, Χριστιανοί μου, εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ εἰσακουσθῶσιν αἱ προσευχαί, αἱ ἀπὸ κοινοῦ ὑπὸ πάντων τῶν ἐν τῇ θείᾳ Λειτουργίᾳ παρισταμένων ἀναπεμπόμεναι ὡς μία καὶ μόνη προσευχή, ὡς μία κοινὴ κραυγὴ πρὸς τὸν Θεόν.

Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω κατὰ τὴν θείαν Λειτουργίαν κηρύττεται καὶ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, ὅπου καὶ ὁσάκις τοῦτο εἶναι δυνατόν. Εἰς τὸ κήρυγμ

δὲ τοῦ θείου λόγου ὀφείλει πᾶς Χριστιανὸς νὰ παρίσταται μετ' εὐλαβείας νὰ ἀκροᾶται αὐτοῦ, διότι ἡ τροφὴ τῆς ψυχῆς εἶναι ὁ θεῖος λόγος. Ὅπως τὸ σῶμα ἔχει ἀνάγκην τροφῆς διὰ νὰ ζῇ καὶ εὐεκτῇ, οὕτω καὶ ἡ ψυχὴ ἔχει ἀνάγκην τῆς θείας διδασκαλίας, διὰ νὰ ζήσῃ τὴν κατὰ Θεὸν ζωὴν καὶ προκόψῃ ἐν τῇ ἀρετῇ καὶ ἠθικῇ τελειότητι. Ὅπως δέ τις ἀπολαύσῃ τῆς θείας ταύτης τροφῆς καὶ ἐντρυφήσῃ ἐν τῷ λόγῳ τοῦ Θεοῦ, δέον, ἵνα παραστῇ ἐν τῇ θείᾳ Λειτουργίᾳ. Θρησκευτικὴ διδασκαλία δύναται νὰ γείνῃ καὶ εἰς ἄλλον τόπον ἐκτὸς τῆς Ἐκκλησίας. Ἀλλὰ διδασκαλία ἁγία, διδασκαλία εὐλογημένη εἶναι ἡ γινομένη ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ κατὰ τὴν ὥραν τῆς θείας Λειτουργίας. Ἡ τοιαύτη διδασκαλία εἶναι ἀληθῶς λόγος τοῦ Θεοῦ, ἀπὸ τὸν ὁποῖον οὔτε ψυχίον, οὔτε λέξιν δὲν πρέπει νὰ χάνῃ ὁ Χριστιανός.

Τέλος εἰς τὴν θείαν Λειτουργίαν ὀφείλομεν νὰ παριστάμεθα καὶ δι' ἄλλον προσέτι λόγον, ἤτοι διὰ νὰ δίδωμεν τὸ καλὸν παράδειγμα. Ὁ Χριστιανὸς ἑπομένως ὅστις τακτικῶς κατὰ Κυριακὴν καὶ ἑορτὴν παρίσταται ἐν τῇ θείᾳ Λειτουργίᾳ, οὗτος οὐ μόνον ἑαυτὸν ὠφελεῖ, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς ἄλλους γίνεται ὠφέλιμος διὰ τοῦ καλοῦ αὐτοῦ παραδείγματος, καὶ μάλιστα ἐὰν τύχῃ νὰ ἦναι οἰκογενειάρχης ἔχων τέκνα, ἢ τεχνίτης ἔχων μαθητάς, ἢ ἐργοστασιάρχης καὶ βιομήχανος ἔχων ὑπαλλήλους, ἢ κυβερνήτης καὶ ἄρχων τῆς Πολιτείας ἔχων ὑπηκόους. Εἴπομεν δὲ καὶ ἀλλαχοῦ καὶ οἱ πάντες γινώσκετε ὅτι ἡ δύναμις τοῦ καλοῦ παραδείγματος εἶνε μεγάλη. Παρατηρήσατε τὸν Ἑκατόνταρχον τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου. Οὗτος ἰδὼν τὸν υἱὸν αὐτοῦ θεραπευθέντα ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπίστευσεν εἰς αὐτόν. Μόλις ὅμως ἐπίστευσεν ὁ ἴδιος καὶ ἀμέσως ἠκολούθησε τὸ παράδειγμά του καὶ ἐπίστευσεν ὅλος ὁ οἶκος αὐτοῦ, δηλαδὴ οὐ μόνον ἡ οἰκογένεια αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ οἱ ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ στρατιῶται, ὁ στρατιωτικὸς οἶκος αὐτοῦ. Τὸ ἴδιον θὰ συμβῇ καὶ εἰς σέ, Χριστιανέ μου. Ἅμα σὺ ὁ ἴδιος ἀποκτήσῃς τὴν σωτήριον συνήθειαν καὶ ἕξιν νὰ παρίστασαι ἐν τῇ θείᾳ Λειτουργίᾳ τακτικῶς κατὰ τὰς ἑορτὰς καὶ κατὰ πᾶσαν Κυριακήν, ἀμέσως θὰ μιμηθῶσι τὸ εὐσεβὲς παράδειγμά σου τὰ τέκνα σου, ἂν ἦσαι οἰκογενειάρχης, οἱ ὑπηρέται σου, οἱ μαθηταί σου ἂν ἦσαι διδάσκαλος ἢ τεχνίτης, οἱ ὑπάλληλοί σου, ἂν ἦσαι ἔμπορος, βιομήχανος ἢ ἐργοστασιάρχης, οἱ στρατιῶταί σου, ἂν ἦσαι ἀξιωματικὸς τοῦ στρατεύματος, οἱ ὑπήκοοί σου, ἂν ἦσαι ἄρχων καὶ κεφαλὴ τῆς Πολιτείας.

Ἔρχεσθε λοιπὸν εἰς τὴν θείαν Λειτουργίαν οἱ πάντες διὰ νὰ δίδητε τὸ καλὸν παράδειγμα οἱ γονεῖς εἰς τὰ ἴδια ὑμῶν τέκνα, οἱ κύριοι εἰς τοὺς ὑπηρέτας ὑμῶν, οἱ διδάσκαλοι εἰς τοὺς μαθητάς, οἱ τεχνῖται εἰς τοὺς ἐργάτας, οἱ ἄρχοντες εἰς τοὺς ὑπηκόους. Ἔρχεσθε εἰς τὴν θείαν Λειτουργίαν οἱ πάντες διὰ νὰ ἀντλῆτε τὴν θείαν χάριν καὶ τὴν εὐλογίαν τοῦ Θεοῦ ἐφ' ὑμᾶς αὐτοὺς καὶ ἐπὶ τοῦ ἔργου τῶν χειρῶν ὑμῶν. Ἔρχεσθε εἰς τὴν θείαν Λειτουργίαν, ὅπως γένησθε υἱοὶ τοῦ Θεοῦ καὶ κληρονόμοι τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν. Ἀμήν.